

PROGRAMMERINGSDOCUMENT

WATER EN BODEM

2022-2027

1. INLEIDING

In december 2021 is/wordt het regionaal water- en bodem programma Provincie Noord-Brabant 2022-2027 (RWP) vastgesteld. Dit programma vormt tevens het beleidskader voor het beleidsprogramma Water en Bodem van de provincie Noord-Brabant. Op basis van de in dit RWP opgenomen doelen en aanpakken per beleidsopgave informeren we Provinciale Staten over de voortgang van de uitvoering van dit beleidskader.

2. HOOFDDOELSTELLING BELEIDSKADER WATER EN BODEM

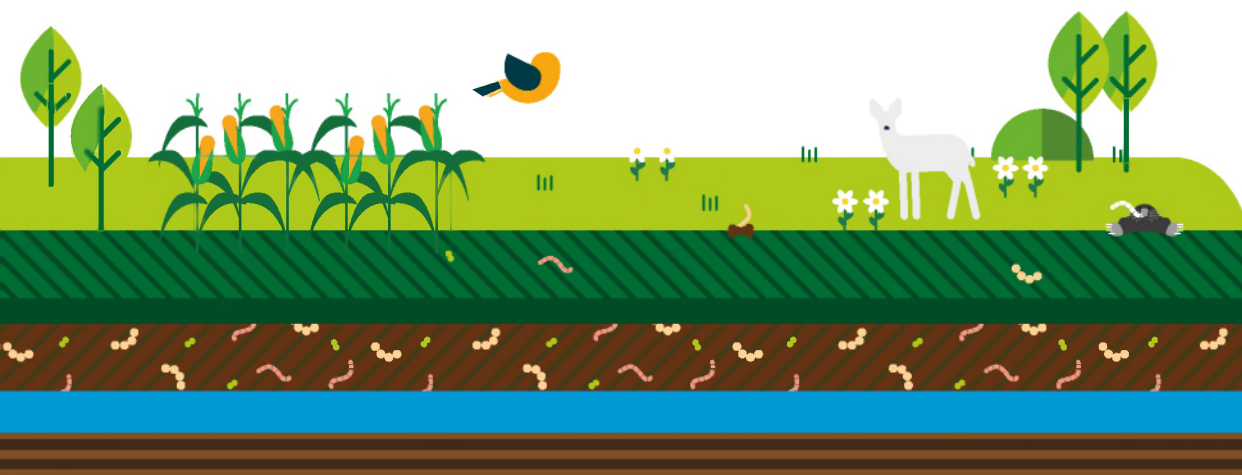
Brabant heeft in 2050 een klimaatbestendig en veerkrachtig water en bodemsysteem en is bestand tegen extremen. Een belangrijk tussendoel is het behalen van de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water in 2027.

3. HUIDIGE TOESTAND WATER EN BODEM

Als provincie werken we aan een goede toestand van het bodem- en watersysteem. Het is daarom belangrijk dat we goed zicht hebben op deze toestand. We zijn als provincie één van de betrokken partijen verantwoordelijk voor het behalen van de goede toestand en niet primair verantwoordelijk voor de toestand van het gehele bodem- en watersysteem. We rapporteren onder andere voor de KRW aan de EU en beschikken over meetnetten om de toestand in beeld te brengen. Vele partijen hebben echter invloed op de toestand of hebben beleidsverantwoordelijkheid voor bepaalde onderdelen. Zo is het Rijk onder andere verantwoordelijk voor het mestbeleid en de toelating van gewasbeschermingsmiddelen.

In hoofdstuk 5 geven we aan hoe het is gesteld met de toestand van water en bodem op de verschillende onderdelen. Detailinformatie over de toestand van het Brabantse water- en bodemsysteem is te vinden op onze website [Brabant InZicht](#), onze actuele en interactieve toestandsrapportage voor niet alleen water en bodem, maar ook natuur en milieu.

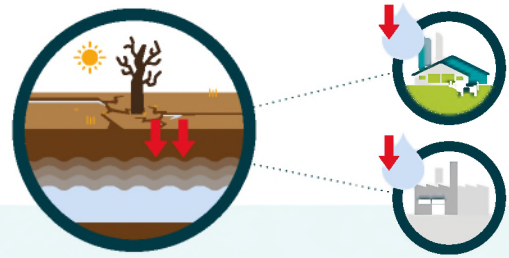
In het RWP is middels onderstaand figuur inzicht gegeven in de algemene toestand van het bodem- en watersysteem. Het geeft de toestand voor de 5 beleidsopgaven op hoofdlijnen weer. De verwachting is dat deze hoofdlijn van jaar tot jaar weinig verandert. In hoofdstuk 5 wordt per beleidsopgave de meer gedetailleerde toestand weergegeven.

TOESTAND VAN HET **BRABANTSE** **WATER- EN** **BODEMSYSTEEM**

Globale toestand gebaseerd op gegevens medio 2020
beschikbaar op www.brabantinzicht.nl

**De natuur is verdroogd en
voorraad diep grondwater
onvoldoende aangevuld**

**Voorraden grondwater worden
onvoldoende aangevuld**

Natuur is verdroogd
Trend naar grotere tekorten waterafhankelijke functies

**Vitale bodem voor
landbouw is
onvoldoende**

**We treffen steeds
meer stoffen aan in
de bodem en water**

Oppervlaktewater voldoet niet

Niet op chemie, niet op biologie en niet op inrichting

50% agrarisch gebied rond een aantal
winningen heeft te veel nitraat in grondwater

**Veiligheid langs grote
rivieren en beken onder
druk door toenemende
menselijke activiteiten en
klimaatverandering**

**Onvoldoende ruimte
voor rivieren en beken
bij hoog water**

**Het effect van
klimaatverandering
is nu al merkbaar**

Droge jaren
2018, 2019, 2020

>40°
in 2019

Hevige zomerbuien
met wateroverlast in steden

Figuur 3.1 Toestand van het Brabantse water- en bodemsysteem op basis van gegevens eind 2020

Financiën water- en bodemvraagstukken (in miljoenen €)

5. UITVOERING WATER EN BODEM IN BEELD

5.1. ALGEMEEN

De voortgang van de uitvoering van het water- en bodembeleid rapporteren we op basis van:

- de mate waarin we de goede toestand van het bodem- en watersysteem hebben bereikt: Wat willen we bereiken?
- de voortgang die we zien in de in het RWP aangegeven aanpakken om de goede toestand te gaan bereiken: Wat gaan we daarvoor doen?

De toestand wordt bepaald aan de hand van een aantal indicatoren.

In deze rapportage worden zij in beeld gebracht op basis van drie kleuren:

Rood: de goede toestand is nog niet bereikt, er ligt nog een grote opgave

Oranje: de goede toestand is in delen van Brabant bereikt of de goede toestand staat onder druk en dreigt mogelijk verloren te gaan vanwege ontwikkelingen zoals klimaatverandering

Groen: de goede toestand is aanwezig

Op onze digitale en interactieve toestandsrapportage Brabant InZicht staat (binnenkort) voor alle indicatoren de getalsmatige weergave van de voortgang in grafieken, tabellen en kaarten.

Bij de uitvoer van de aanpakken onderscheiden we 4 beleidsfases:

1. Probleemerkenning

2. Beleidsformulering

3. Formulering aanpak

4. Concrete uitvoering maatregelen

Op het moment dat de aanpak geformuleerd wordt en overgegaan wordt tot concrete uitvoering van maatregelen kunnen er meer kwantitatieve indicatoren benoemd worden. Soms wordt er ook al gestart met zogenoemde geen-spijt-maatregelen in de fasen van probleemerkenning en beleidsformulering. Deze worden in dit document per opgave benoemd en zullen worden opgenomen in de sturings- en verantwoordingscyclus. Naarmate er meer beleid in de laatste fases komt, kunnen er meer indicatoren benoemd worden. In de eerste 2 fasen van probleemerkenning en beleidsformulering geeft de voortgang als weergegeven in de tabel met aanpakken voldoende inzicht, eventueel aangevuld met de voortgang van geen-spijt-maatregelen.

De voortgang van de aanpak wordt getoond aan de hand van:

- een kleurcode die de procesmatige voortgang verbeeld;
- indicatoren die de voortgang van de uitvoering van concrete maatregelen weergeven;
- een tekstuele toelichting op de voortgang van de aanpakken en de concrete indicatoren.

Weergave procesmatige voortgang

De voortgang wordt met de volgende kleuren aangegeven:

Rood: er is nog geen start gemaakt met deze aanpak

Oranje: de aanpak is weliswaar gestart, maar voortgang stagneert

Groen: de voortgang is volgens planning

Blauw: de gehele aanpak is succesvol afgerond

Zwart: de aanpak is achterhaald, gestopt, vervangen door etc.

Tekstuele toelichting voortgang

Per aanpak zal toegelicht worden in welke fase deze aanpak zich bevindt en welke opmerkelijke zaken er te melden zijn ten aanzien van de voortgang.

De voortgang van het water en bodembeleid zal hierna gegeven worden uitgesplitst naar **de belangrijkste opgaven** voor:

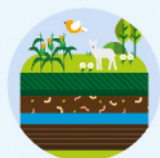
voldoende water

schoon water

veilig water

vitale bodem

klimaatadaptatie

5.2. VOLDOENDE WATER

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Voldoende water betekent: niet te weinig diep en ondiep grondwater en oppervlaktewater met optimale zoetwaterbeschikbaarheid en waterverdeling in geval van extreme droogte en niet te veel oppervlaktewater om ernstige regionale wateroverlast zo veel mogelijk te voorkomen.

DE BELANGRIJKSTE INDICATOREN VOOR DE TOESTAND

Mate van evenwicht tussen onttrekking en aanvulling van het grondwater

Mate waarin andere bronnen dan grondwater beschikbaar zijn voor drinkwater

% natte natuurgebieden waarvan de grondwaterstanden op orde zijn

Hectaren grondgebied dat nog niet voldoet aan de wateroverlastnormen

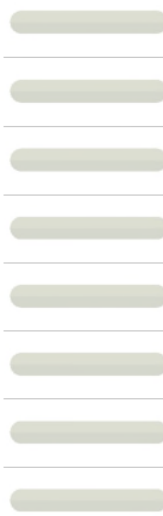

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

We hebben vanuit het RWP de volgende 8 aanpakken

Procesmatige voortgang

- A** Verbeteren diepe aanvulling
- B** Verbeteren ondiepe aanvulling Brabantbreed
- C** Verminderen grondwateronttrekkingen drinkwater en industrie
- D** Vasthouden van water en duurzame ruimtelijke inrichting van gebieden
- E** Verminderen beregeningsonttrekkingen landbouw
- F** Waterbesparing en terugdringen laagwaardig gebruik van drinkwater en bij industrie
- G** Integrale aanpak van wateroverlast, droogte en KRW
- H** Vaarwegen op orde

BELANGRIJKSTE INDICATOREN VOORTGANG BELEID:

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1 Hoeveelheid onttrokken grondwater in miljoen kubieke meter (van jaar T – 1)						
2 Voortgang cumulatief in ha van de aanpak binnen natte natuurgebieden voor het vasthouden van water (KRW doelstelling 12.000 ha)						
3 Voortgang cumulatief in ha van de aanpak buiten natte natuurgebieden voor het vasthouden van water						

TOELICHTING HIGHLIGHTS

- A** Verbeteren diepe aanvulling
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad mi nim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat.
- B** Verbeteren ondiepe aanvulling Brabantbreed
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad mi nim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat.
- C** Verminderen grondwateronttrekkingen drinkwater en industrie
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad mi nim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat.
- D** Vasthouden van water en duurzame ruimtelijke inrichting van gebieden
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad mi nim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat.
- E** Verminderen beregeningsonttrekkingen landbouw
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad mi nim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat.
- F** Waterbesparing en terugdringen laagwaardig gebruik van drinkwater en bij industrie
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad mi nim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat.
- G** Integrale aanpak van wateroverlast, droogte en KRW
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad mi nim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat.
- H** Vaarwegen op orde
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad mi nim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat.
-
- 1** Hoeveelheid onttrokken grondwater in miljoen kubieke meter (van jaar T – 1)
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad mi nim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat.
- 2** Verbeteren diepe aanvulling
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad mi nim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat.
- 3** Voortgang cumulatief in ha van de aanpak binnen natte natuurparels voor het vasthouden van water (KRW doelstelling 12.000 ha)
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad mi nim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat.
- 4** Voortgang cumulatief in ha van de aanpak buiten natte natuurparels voor het vasthouden van water
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad mi nim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut

5.3. SCHOON WATER

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Schoon grond- en oppervlaktewater voor onze volksgezondheid en natuur, conform de normen van de KRW; voorkomen van verontreiniging en het beschermen van diepe grondwatervoorraden.

DE BELANGRIJKSTE INDICATOREN VOOR DE TOESTAND

Algemene kwalitatieve toestand grondwater

Nieuwe (opkomende) stoffen zijn geen probleem voor het bodem- en watersysteem

Mate waarin grondwater regionaal niet voldoet voor drinkwater, natuur of aanvoer naar oppervlaktewater

% parameters oppervlaktewater op orde

% waterlichamen dat een goede toestand heeft (t.b.v. Verplichte BBV indicator)

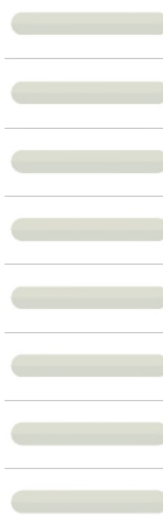

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

We hebben vanuit het RWP de volgende 8 aanpakken

Procesmatige voortgang

- A Terugdringen emissies naar grond- en oppervlaktewater
- B Uitvoeren inrichtingsmaatregelen in de oppervlaktewateren met een KRW-status
- C Monitoring stoffen en data-gedreven werken
- D Stimuleren aanpassen bedrijfsvoering agrarisch ondernemers
- E Regels voor bodemenergiesystemen
- F Regels voor omgaan met grondwaterverontreiniging voortkomend uit bodemverontreiniging
- G Aanvullende regels zwemlocaties
- H Uitvoeren beschermingsbeleid en regelgeving voor winningen menselijke consumptie

BELANGRIJKSTE INDICATOREN VOORTGANG BELEID:

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1 Percentage deelnemers aan Schoon Water voor Brabant 2022-2026 in de 11 meest kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden (blijvende inspanning nodig)						
2 Aantal kilometers (cumulatief) herstelde beken en kreken en Natuurvriendelijke oevers (KRW doelstelling 610 km)						
3 Aantal (cumulatief)opgeloste vismigratieknelpunten (KRW doelstelling 232 stuks)						
4 Percentage landbouwgrond dat deelneemt aan 7e NAP in de 8 met nitraat meest vervuilde grondwaterbeschermingsgebieden						
5 Aantal van de 8 met nitraat meest vervuilde grondwaterbeschermingsgebieden dat voldoet aan de norm (van 50 milligram nitraat/liter) in 2025						

5.4. VEILIG WATER

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Veiligheid tegen hoogwater in het hoofdwatersysteem en het regionaal watersysteem.

DE BELANGRIJKSTE INDICATOREN VOOR DE TOESTAND

Mate waarin Brabant is beschermd tegen overstromingen

Mate waarin Brabant blijvend beschermd is bij klimaatveranderingen

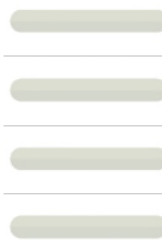

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

We hebben vanuit het RWP de volgende 4 aanpakken:

Procesmatige voortgang

- A Regionale keringen toekomstbestendig vormgeven
- B Stimuleren van meerwaarde voor de omgeving bij de hoogwaterveiligheidsaanpak langs rivieren
- C Beschikbaar stellen informatie hoogwaterveiligheid en overstromingsrisico's
- D Modelinstrumentarium overstromingsscenario's

BELANGRIJKSTE INDICATOREN VOORTGANG BELEID:

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1 Voortgang rivierverschuivingsprojecten (MIRT fase):						
Lob van Gennepe						
Meanderende Maas						
Oeffelt						
IRM pilot Werkendam havenontwikkeling en integraal Riviermanagement						
IRM pilot Hoogwater 's-Hertogenbosch/Crêvecoeur						
2 Voortgang ruimtelijke inbedding en goedkeuringsbevoegdheid GS bij versterking van primaire dijken:						
Ravenstein-Lith (onderdeel Meanderende Maas)						
Cuijk-Ravenstein						
Geertruidenberg-Amer-Donge-Wilhelminakanaal						
3 Km te herstellen regionale keringen door het waterschap: I.h.k.v. provinciale toezicht op uitvoering verbeterplannen waterschappen:						
Brabantse Delta						
Aa en Maas						
De Dommel						

5.5 VITALE BODEM

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Vergroten van de vitaliteit, sponswerking, resistentie tegen ziekten en natuurlijk productievermogen van de bodem voor duurzame landbouw en biodiversiteit.

DE BELANGRIJKSTE INDICATOREN VOOR DE TOESTAND

De Brabantse bodem is vitaal

Mate waarin agrariërs belang van een vitale bodem meenemen in bedrijfsvoering

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

We hebben vanuit het RWP de volgende 8 aanpakken

Procesmatige voortgang

A Optimaal gebruik maken van wettelijke kaders

B Herstellen systeemwerking

C De prioritaire gebieden

D Verbinden met de samenleving: stimuleren duurzaam bodembeheer

E Sluiten kringlopen en benutten economische waarde

F Kennisontwikkeling en innovatie

G Data-gedreven werken

H Duurzame gronduitgifte

BELANGRIJKSTE INDICATOREN VOORTGANG BELEID:

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1 Aantal hectaren (cumulatief) landbouwareaal binnen BodemUp en/of Natuur-inclusieve landbouw						
2 Aantal deelnemers aan kennisuitwisseling op voorbeeldbedrijven						

5.6 KLIMAATADAPTATIE

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Uiterlijk in 2050 is Brabant klimaatbestendig en waterrobuust ingericht. Dit doen we samen met andere overheden, maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven en burgers. Wij pakken hierin de rol op die past bij onze provinciale verantwoordelijkheid.

DE BELANGRIJKSTE INDICATOREN VOOR DE TOESTAND

Mate waarin kwetsbaarheden in beeld zijn

Mate waarin Noord-Brabant klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht

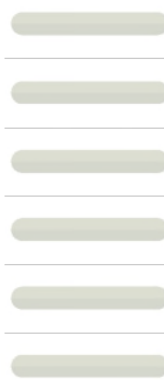

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

We hebben vanuit het RWP de volgende 6 aanpakken:

Procesmatige voortgang

- A** Bewustwording klimaatadaptatie
- B** Klimaatadaptatie integraal onderdeel programma's en projecten provincie met bijzondere aandacht voor vitale en kwetsbare functies
- C** Klimaatadaptatie aanpakken in samenwerking op schaalniveau van Zuid-Nederland
- D** Klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van het landelijk gebied via de gebiedsgerichte aanpak groenblauwe opgaven
- E** Klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van het stedelijk gebied
- F** Doelen en aanpak water- en bodembeleid in lijn gebracht met de verwachte klimaatverandering

BELANGRIJKSTE INDICATOREN VOORTGANG BELEID:

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1 Aantal mede gefinancierde (uitvoerings)projecten gericht op klimaatadaptatie (cumulatief)						
2 Een actueel uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie Zuid-Nederland						
3 Percentage provinciale programma's waarin klimaatadaptatie wordt verankerd						